

13.
14.

Q. D. B. V.

FESTUM NATALITIORUM

EX QVO OMNIA PIORUM FESTA NASCUN-
TUR IN QVOD RECURRUNT OMNIA

Θ Ε Λ Α Ν Θ Ρ Ω Π Ω

PATRE DEO MATRE VIRGINE NATO

INTER COMMUNES TOT GENTIUM PLAUSUS
SINGULARI à SINGULIS HILARITATE

post MDCCIIIdum annum

iteratò libandum

indicit

M. JACOBUS *Wilbe.*

P. P.

1702

R I G Æ,
TYPIS NÖLLERIANIS.

Uige! Adeste! Omnem excutite timorem! Erigite aures! Arrigite aures! Ecce enim gaudium vobis permagnum annuncio, quod in omnes effundetur gentes. Hæc jucundissima cœlestis Præconis formula est (a) quæ ipsa brevitate immenſum complexa ſoatium, cum ſingulis vocibus, non ſingulos ſed penè innumeros gaudii ineffabilis fontes in ſinum effundit Paſtorum. Jacebant miſeri Opiliones, plus de ovibus, quàm de ſemet ipsis ſoliciti, dumq; illas paſcebant, ipſi paulatim attriti conſumebantur.

*Jam December canus brumæq; impotens
Aquilone rauco mugiebat: (b)*

Jam terra noctis obductæ & adultæ caligo, terribilem oculis identidem refugientibus objiendo ſpeciem, horrorem incutiebat ingentem. Geminò ergo geli peruſti rigeabant: Alterum membra corripuerat gelida; alterum pectora pervaſerat timida, Accedebat quod *maximum* dicitur, *pervigilia malum* (c) quod vires exhauſerat omnes; tum inanis mentis perterritæ ſtupor, qui umbram ſæpè ſui reformidans corporis, in ipſo, quod ajunt, ſole caligare & nanos in gigantes vertere ſolet. Tantis jam fractos malis, quis miretur, proriùs velut exanimatos jacuiſſe, quum inſperatâ luce & lectiſſima cœlitum legione ſubitò circumfunderentur, ſiquidem illis, tanquam mericulofis infantibus, *Præſides ſui Manes* (d) immanes videbantur, mania, & limpida lucis radii horrendos referebant cirros? Sed quod eos ſic exanimatos unica cœleſtis Genii vox animare potuerit, id mirandum omnino eſt. Mirandum tamen multò magis eſſet, ſi mirificum Orationis vivida effectum, qui in *paſtoribus* ſeſe exſeruit, in cordibus noſtris nos, quos Dominus Dominantium conſtituit

(2)

(a) Luc. 2. v. 10. (b) Mart. Lib. 1. Ep. 50. (c) Juſtin. lib. 24. c. 8. (d) Manes Dii Præſides latentium, quos inter ſunt, Cuningæ propter cunas Rumina propter rumas. Cato de lib. educ.

tuit animæ nostræ *pastores* (e) nullum animadverteremus, cum illud Angeli Epiphonema, toties vel hodiè ingemineretur: *Excutite timorem! Erigite animos! Arrigite aures!* Quin nos ergo timorem & torporem excutimus! Arrigimus aures! Erigimus animos! & attendi ab attonitis pastoribus discimus nova illa spectacula mirari! discimus à lætis lætari mari *το σῆμα τῆς το γεροντός* (verbum, quod factum est) & si oculis nostris non valemus assequi, quod illis licebat, vel saltem ab oviculis discimus animò remandere ac ruminare dulcissima gaudia, quibus pastores quondam pascebantur! Sed metus, tristitiæ comes, desperationis præcursor, & lætitia divitis spei soboles germana, in ejusdem pectoris sive tecto sive lectò nunquam vel stabulari unà vel concumbere amant, quin sese invicem expellant; Non enim

Serpentes avibus geminantur, tigris agni (f)

Illum ergo ejicito, qui, ut hæc ad se divertat, expetit! Repudium illi renunciato, qui hujus ambit connubium! Gaudium enim amplum, quo nostra perfunduntur pectora, totum occupat hominem, & in omnes diffusum venas, sanguinem neque; timoris frigore congelare, neque; horroris nive concreescere sinit, neque; socium admittit affectum, sed Regis instar omnes hominis ex hilarati artus, quibus fovetur, movet. Hujusmodi quidem fuit lætitia, Archimedis valde vehemens, sed & vehementer calida ac fere ridicula, quâ, ob inventam auri & argenti permistirationem, è balneo quondam excitatus, domum nudus cucurrit, clamans: *εὐρηκα, εὐρηκα*. Vix equidem Heraclitos puto, licet ab Horatio præmonitos: Spectatum admissi risum teneatis amici! (g) cachinnos temperaturos aut manum repressuros fuisse, quin exserto pollice hunc Najadum Nepotem demonstrassent, addita exclamatione: Ecce gaudium magnum! Sed longè majus est, quod quasi digito indice ostensurus summi Dei Legatus

(e) Apoc. I. v. 6, & c. 5. v. 10. (f) Horat. in Art. Poët. v. 13. (g) Id. in Art. Poët. v. 5,

gatus signanter his indicit: Ecce annuncio vobis gaudium magnum! Licet enim illud nos nudos in publicum non protrudat, & tanquam lymphaticos omnibus propinet deridendos; denudatis tamen omni justitiæ ornatu ac divina gratia exuris, nudum in præsepi Jesulum demonstrat, qui nuditate sua nos tegit, ornat, protegit, qui gaudium est nostrum & gaudii nostri fons & scaturigo. Meliori enim jure, ac Titus ille Romanorum, *amor & delitium*, quin & gaudium, & solatium unicum generis humani salutabitur. (h) Adhæc Nuncius ille Sanctus haud frustra suum *εὐρησέ* (invenietis) nobis ingerit. Possumus enim hilares illud Philosophi *εὐρηκα* ingeminare, quippe qui aurum modò quòdam inscrutabili & incomprehensibili argento commixtum reperimus; siquidem aureus Jupiter (Jovans sanè Pater) in Virginis depluit gremium, & adsumptam hominis naturam ab omni macula repurgatam suæ unit Deitati: Quæ quæso auri ac argenti licet ab omnibus scoriis separati permistio, huic sanctissimæ unioni comparari potest? ô itaque verè magnum quoniam maximum gaudium! ô nuncium verè lætum, qui non immerito in Sacra pagina *εὐαγγελίζεσθαι* dicitur! Sed non suò tantum valore per ampla est hujuscè diei lætitia, verum etiam si terminos spectes, quibus circumscribitur infinitis, amplissima est. Quocumque enim clarissimum solis jubar radios spargit suos, eò ferventissimum hocce gaudium vergit atque ad gelidos usque triones pergit, quos lætitiae fervore incalescere facit, glaciale dissolvens timorem. Scilicet *ἔσται παντὶ τῷ λαῷ* (omni erit populo) ut vaticina Angeli Oratio attonitis inculcat pastoribus; ubi non temerè nec otiosè *εἰς αὐτὴν τὴν μέλλειν* meò quidem judiciò ponitur: Si enim omnes orbis plagas percurrere liceret, ubique lætum hocce tempus non tantum exceptum, sed & expectatum inter innumeros plausus & festiva juba deprehendas, ut videatur omnino Enallage temporum, Hebræis aliàs usitata, huic subesse phrasi. Neque enim solus

X3X

Abra-

(h) Svet. in Vesp. c. 13

Abrahamus, hospes inter Chaldaeos & exul, *exultavit*, quod visurus esset hancce lucem exoptatissimam, neq; solus *Simeon* gaudium illud morte redimere voluit, sed ubiq; gentium multis retrò seculis lætum hunc diem fumere solenne fuit. Excurras licet ad Nabathæa regna, quæ orientem prima salutare solem solent. & gaudeas cum illis! Et in Hesperio etiam littore, quò occiduum mergitur sidus, nunc jam gaudiò perfunderis largissimò: Reperies enim Hebræos, quibus ob peculiarem Ezechielis contra Ægypti Pharaonem prophetiam hæc ferè tempora peculiari festivitate transigebantur (i) Invitaberis à Romanis ad Saturnalia, quæ festivâ solennitate peragebantur, ut apud Græcos quondam, à quibus hoc festum ad Romuli posteros est traductum, aut ad Opalia, quæ Opi Matri Deum mense Decembri celebrabantur, aut (si quàm proximè ad hodiernum accedere diem libet) ad Juvenalia, quorum secundus dies in VIII. Cal. Jan., qui in fastis Christianorum 25. Decembr. est, incidit (k) Verum septentrionis etiam populi qui sub cælo vivunt rigido atq; frigido, suum testabuntur gaudium, lautis enim mensis te adhibebunt, & *Julis suis placentulus* (l) tibi placere cupient, quibus olim sive *Freium* suum, sive *Solem* sive alium quemcunq; Deum placare studebant. (m) Qui verò in Aprilem diem Domini nostri natalem reponunt (n) illis *Θαργήλια* apud Athenienses Apollini sacra, quæ apud Cyrenæos *καρνεα* dicebantur, item apud Romanos natalis urbis, Agonalia, Floralia & quæ sunt alia longè plura festa, superstitionis plena, sed solenni tamen lætitiâ peracta obviabunt (o) Neq; illis, qui Majo mensi magis favent, (p) deerunt festiva omnium gentium gaudia, qui-

(i) Gabr. Bucellinus, in Cal. Hebr. (k) De omnibus hisce Conf. Rosin. in Antiq. lib. IV. c. 16. ubi qui de singulis scripserint, notatum leges. (l) Conf. Bircherod. in Antiq. Jul. Orat. de Placent. Juliis. (m) Scheffer. in Upsal Antiq. cap. 16. p. 303. & c. (n) Micræl. in Syntagm. hist. Eccl. lib. 2. Sect. I. Quæst. IV. p. 7. (o) Rosin. l. c. & Bucel. in Calend. Hist. (p) Micræl. l. c.

quibus communi huic lætitiæ, quam Fecialis Dei prænunciat, prælusisse videntur. Sed his omnibus illud Græcorum ingerimus, quod servis, quibus, dum anthisteria durabant, Domini solenni ritu ministrare debebant, dici solebat: *Ὁρα γὰρ καὶ ἐκ τῆ ἀνθίστηρια* (Foras Cares! non amplius Anthisteria) Hæc enim dies non Pharaoni Ægyptiaco, sed infernali Duci fatalis est, utpote quæ heros ille nascitur, qui *eternis tenebrarum catenis eum vincire, & cerebrum ejus comminueret poterit*. Hæc dies Saturnalium gaudia gaudiò longè majori quasi absorbet. Cessant nunc munuscula, quæ Saturnalibus olim vulgus amicorum mittebat. Amicus ille universi generis humani, cui *volupe est inter homines habitare*, Apophoreta multò splendiora & ampliora mittit, scilicet *filium suum unigenitum, cum quo nobis omnia donat*. Cedat huic pacifico Regi honos Saturno olim delatus; nam

Jam redit & Virgo, redeunt Saturnia regna:

Jam nova progenies cælo demittitur alto. (q)

Nascitur certè cum hac Dei sobole illa *ἀνταρξίας* virtus, quam sub Sceptro Saturnio floruisse Poëta testatur:

Vix ego Saturnò quenvquam regnante videbam,

Cujus non animo dulcia lucra forent. (r)

Quid nobis cum Ope Deum Matre, quam ipsam vanitas hominum & impia superstitio peperit? Alia nobis divinæ prolis Genitrix est laudanda, quæ quidem opitulari nobis per se nescit, licet identidem furdas ejus aures fratres illi misericordiæ verè miselli vellicent, attamen illum, qui jam nutanti & tantum non labanti generi humano opem tulit, in suo gestavit utero. Consenescent jam nunc Juvenales Neronis Indi, in honorem barbæ ejus in aurea pixide rutilantis (s) instituti, ubi Christus & cum eo totus Christianus orbis juvenescit. Neq; amplius soli Julia festa libamus, cum sol Justitiæ publica hæc gaudia pariat, neq; Freio, cum omnes per natum salvato-

rem
(q) Virg. Ecl. IV. v. 6. (r) Ovid. Fast. l. I. v. 193. (s) Sveton. in Nerone. c. 12, Conf. ibi Torrent.

rem finis liberi, neq; alii cuidam Regi aut idolo, tollit enim veri Dei
 præsentia hæc fictitia Numina, & qvò de Canuti Regis festo Wor-
 mius refert ductum esse proverbium: (r) Qvi venit expellit mox Ju-
 lia lauta Canutus, id de natalitio Christi optimo jure dicitur. Hoc e-
 nim antiqva Julia juba expellit, sed tamen non penitus abrogat, cum
 sobriè lætari ac parvulo litare Domino non permittat modo, sed &
 injungat. Huic etiam Aprilis sacer esto, siqvìdem cœlum nobis so-
 lus aperit, & ejus recludit aditum. Huic *θαργῆλια* facramus & pri-
 mitias offerimus pietatis, cujus fervore pectora nostra incallescere
 facit. Huic non urbis unius, sed orbis totius natalis sacer est, qvip-
 pe qvi Palilia qvafi ejusdem procuravit. Huic Agonalia celebra-
 da; qvia in agone constitutus acerrimo, pro nobis depugnabit. Huic
 Floralia dicamus; jam enim deflorueramus, nisi ejus flore reflori-
 issemus. Huic deniq; omnia omnium gaudia accepta ferre con-
 venit. Eat nunc Piscator (u) & qvi ejus reti implicantur socii & ne-
 vum in hisce verbis: *ἔσαι πάντῃ τῷ λαῷ* piscetur sensum, qvafi ad
 multos tantum homines non vero ad omnes hæc transire gaudia di-
 cantur, cum vel Hierosolymis fuerint, qvi nativitate Domini non
 gavisi sed terrefacti sint: (w) In aura certe piscabitur, & reclamanti-
 bus omnium gentium ac seculorum exemplis, magis mutus erit Pi-
 scator, qvàm piscis. Qvin si Hierosolymitani isti eadem laborasse
σκληροκαρδία dicantur, qva hic noster Hierosolymarius, numqvìd
 tum forte Piscator ictus sapiet. Sed qvi qvæso poterit aliquos tantum
 particulari recreare gaudio, *lux illa veriss̃ma, qva omnes illuminat ho-*
mines? (x) ille, *cujus gratia omnibus apparuit?* (y) *qvi est propitiatio pro*
totius mundi peccatis. (z) Tremat ergo ac frémat, quem nati, Salva-
 toris præsentia terret & premit! Vos, qvi Christum & cum eo na-
 tam salutem amatis, erigite animos! arrigite aures! accipite nun-
 cium! percipite gaudium, qvò omnes perfundentur gentes!

(r) Aliàs: Sancti Knud/briffver Juulsen ud. in Fastis Danic. l. 2. c. 9. (u) Conf.
 Raup. in Bibliot. portat. lib. 3. part. 6. p. m. 578. (vv) Matth. 2. v. 3. (x)
 Joh. 1. v. 9. (y) ad Tit. 2. v. 11. (z) 1. Joh. 2. v. 2.